

recensie

Driemaal vrij van testosteron

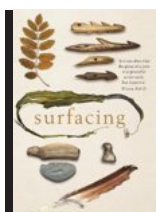
NATUUR Vroeger verschenen bijna uitsluitend door mannen geschreven boeken over de natuur. Daar is de laatste tijd verandering in gekomen.

KATHRYN AALTO
Writing wild
 Timber Press,
 287 blz., 23,99 € (e-
 boek 13,99 €)
 ★★★★★

RAYNOR WINN
De wilde stilte
 Vertaald door
 Annemie de Vries
 en Anne-Marie
 Vervelde, Balans,
 318 blz., 22,99 € (e-
 boek 11,99 €)
 ★★★★★

KATHLEEN JAMIE
Surfacing
 Sort of Books,
 248 blz., 14,99 € (e-
 boek 4,99 €)
 ★★★★★

In het stadje in Californië waar **Kathryn Aalto** opgroeide, werden straten vernoemd naar fruit en vrouwen: Lemon Avenue, Deborah Circle... Later ontdekte ze hoe uitzonderlijk dat was in een wereld waarin de meeste straten, bergen en rivieren de namen van mannen dragen. Als literatuurprofessor merkte de schrijfster van *Writing wild. Women poets, rambblers and mavericks who shape how we see the natural world* dat bloemlezingen over de natuur bijna uitsluitend werk van blanke mannen bevatten. Daar wilde ze iets aan veranderen. In haar boek met enthousiasmerende essays introduceert ze 25 vrouwelijke auteurs. Daar zijn klinkende namen bij als Diane Ackerman en Rebecca Solnit, maar ook minder bekende schrijvers als Lauret Savoy, die een mix brengt van memoir, geschiedenis en onderzoek naar racisme, en Saci Lloyd, schrijfster van cli-fi, spannende toekomstromans over de gevolgen van klimaatverandering.

Aalto presenteert bijna enkel Angelsaksische schrijfsters, maar gaat wel terug in de tijd met negentiende-eeuwse pioniers als Dorothy Wordsworth. Academisch klinkt Aalto allerm minst. Ze loopt letterlijk in de voetsporen van haar auteurs of interviewt ze.

Of er een verschil is in de manier waarop mannen en vrouwen over de natuur schrijven, is een vraag die impliciet aan bod komt. Zo stelt Aalto dat Nan Shepherd, schrijfster van het pas in het Nederlands vertaalde boek *De levende berg*, een intuïtieve manier van schrijven heeft, die heel anders is dan de testosteronstijl van veel mannelijke bergbeklimmers. Over Annie Dillard beweert Aalto dan weer dat ze een mannelijke auteur imiteert zowel qua schrijfstijl als gedrag. Toen ze *Pilgrim langs Tinker Creek* schreef, deed Dillard alsof ze, net als Henry David Thoreau, alleen in een hutje leefde. In werkelijkheid woonde ze met haar man in een buitenwijk van Virginia, iets wat niet tot de verbeelding van haar lezers zou spreken.

TROOST

Een schrijfster die niet voorkomt in deze bloemlezing, maar er wel in zou passen, is de Britse **Raynor Winn**. Net als Amy Liptrot, die Aalto wel vermeldt, brengt Winn een verhaal over natuur en heling. In dat soort verhalen vinden de schrijvers steun in de natuur. Winn werd bekend met *Het zoutpad*, haar memoir over de wandeltocht die ze maakte met haar man Moth over het kustpad in Zuid-Engeland. De twee waren hun huis kwijtgeraakt en Moth had te horen gekregen dat hij ongeneeslijk ziek was. Blut en verbijsterd begonnen ze aan de tocht die hun leven voorgoed zou veranderen.

In *De wilde stilte* pikt Winn de draad van

haar debuut op. Het koppel woont inmiddels in een voormalige kerk. Moth, die aan CBD lijdt, een ziekte die de hersenen en de motoriek aantast, is begonnen aan een studie duurzame landbouw. Winn kan niet wennen aan hun nieuwe situatie; ze voelt heimwee naar de tijd waarin hun levens zich uitstrekten langs het pad.

De wilde stilte is niet het verhaal van één voetreis, al wordt er veel gewandeld. Winn haalt herinneringen op aan de tochten door Schotland uit hun jonge jaren. Verder in de memoir trekt het paar naar IJsland om er de 'vulkanische roetwoestijn onder de poolcirkel' te verkennen.

De natuur wordt door de schrijfster gezien als de ultieme oerkracht en als een plek van troost en nostalgie. Het oude Schotland is niet meer, zo blijkt telkens opnieuw. De weilanden zijn saai en monochroom tegenwoordig, net als de landerijen bij de boerderij in Cornwall waar het paar gaat wonen.

De wilde stilte bevat lyrische beschrijvingen en overpeinzingen, maar het boek heeft niet het betoverende effect van Winns debuut. De passages over haar zoektocht naar een literair agent en over haar optredens voegen weinig toe. De dialogen zijn soms onbeduidend en hun vertaling doet bij momenten te Hollands aan.

ONDERGRONDS

De Schotse schrijfster **Kathleen Jamie** deelt met Raynor Winn een gevoel van diepe verbondenheid met het land, dat ze net zo goed kent als haar eigen huid. Jamie, over wie Aalto een bevlogen essay schreef, is dichter en essayist. Een fascinatie voor het landschap

vormt de rode draad in *Surfacing*, Jamies recentste essaybundel.

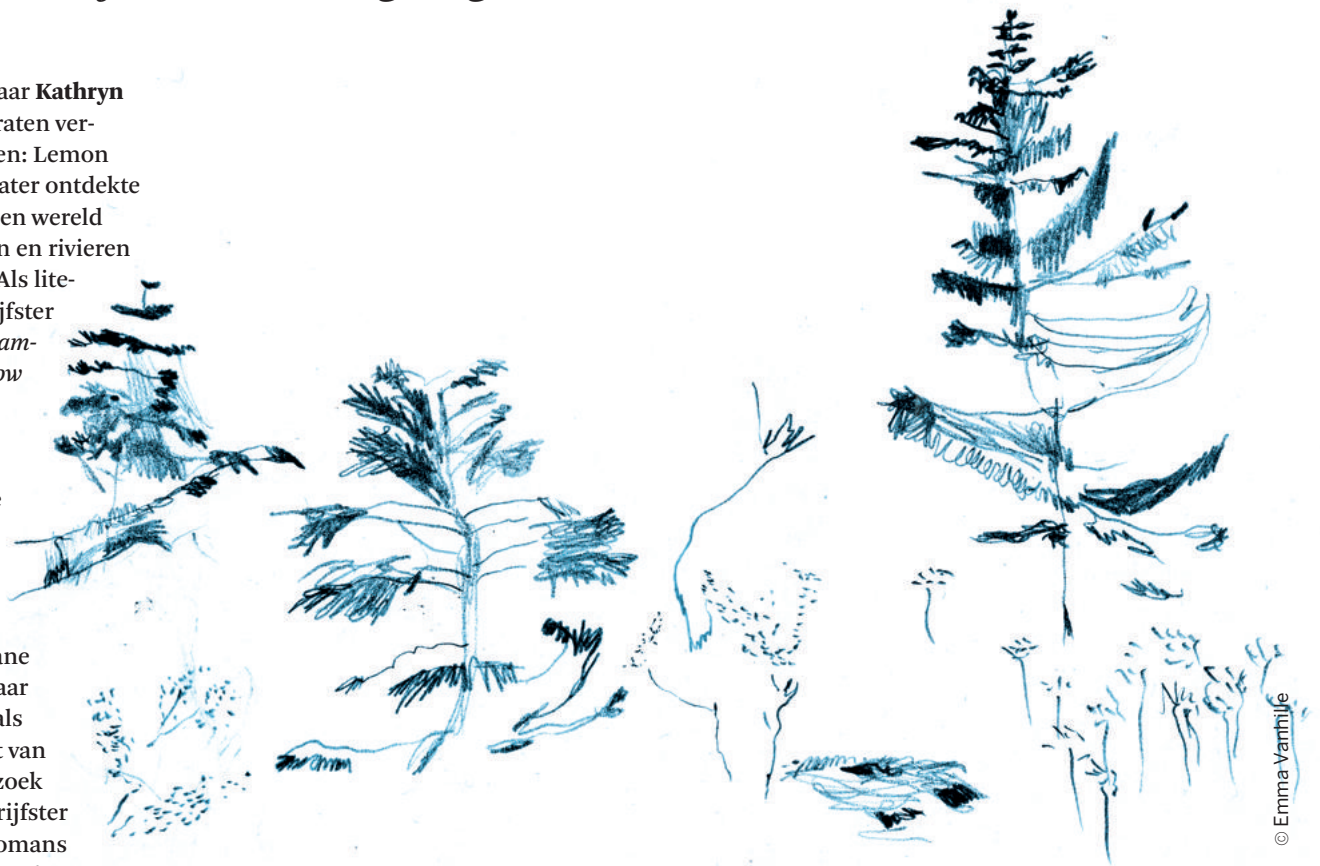
In 'A reflection' weerklinkt de stem van de dichter wanneer Jamie in het treinraam de zee gereflecteerd ziet. De weerspiegelde golven bevinden zich boven de kruinen van de bomen aan de andere kant van het venster. 'In Quinhagak' laat een nieuwsgierige prozaschrijver zien. Jamie verblijft wekenlang bij de Inuit in Alaska, waar archeologen aan het graven zijn. In het begin probeert ze de lokale bevolking te interviewen ('Just tell 'em we don't live in igloos', antwoordt een van hen). Dan beseft ze dat goed kijken en luisteren volstaat.

Een schrijver om langzaam te ontdekken, zonder GPS

Jamie beschrijft de zee als 'vloeibaar vuur', maar wanneer een opgegraven gewei verkruid is tot armzalige 'gebroken koekjes', vermeldt ze dat ook. In het titelessay graaft ze in haar familieverleden. Over haar moeder en grootmoeder schrijft ze: 'Je bent het geluid van hun stemmen kwijt. Wanneer is dat gebeurd?'

Of ze het nu heeft over een archeologische opgraving, een reis naar Tibet of haar Schotse landschap, altijd wil Jamie weten wat er schuilgaat onder het oppervlak. Ze is een schrijver om langzaam te ontdekken, zonder GPS.

Kathy Mathys

© Emma Vantijle